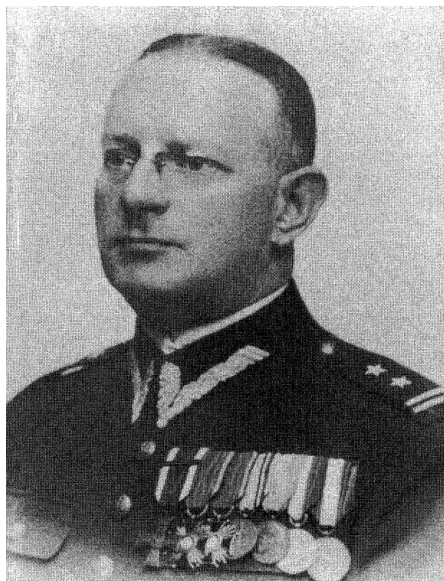

Z HISTORII PROKURATURY

**Gen. bryg. audytor Jerzy Węsierski
Naczelny Prokurator Wojskowy
w okresie lipiec 1945 r. – wrzesień 1946 r.**

Jerzy Węsierski urodził się 16 lutego 1894 r. w Giżynie koło Płocka. Był czwartym dzieckiem Wincentego Antoniego, właściciela majątku ziemskiego i Marii z domu de Gautier. Niedługo po jego narodzinach rodzina przeniosła się do wsi Siecień. Rodzice Jerzego Węsierskiego zmarli kiedy był jeszcze dzieckiem, matka w 1903 r., a ojciec w 1905 r. W dniu 23 czerwca 1923 r. poślubił Karolinę Zielińską (zm. w 1950 r.), z którą miał córkę Zofię, urodzoną 31 marca 1924 r. Po śmierci pierwszej żony ożenił się z Ruth Walder w 1955 r. Posługiwał się językiem rosyjskim, francuskim i niemieckim. Do jego pasji należało przede wszystkim kolekcjonerstwo, a także tenis i jazda konna.

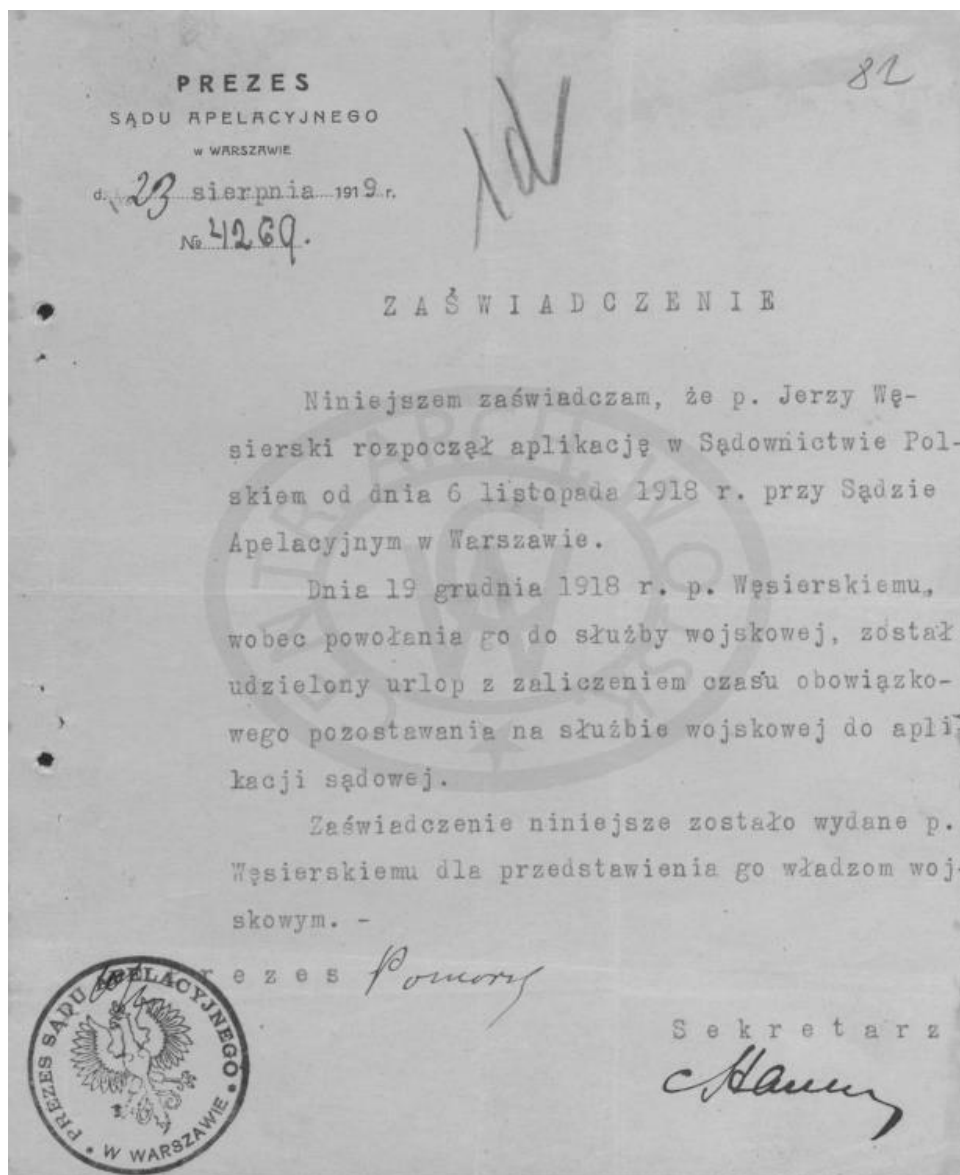
W wieku 7 lat rozpoczął przygotowania do edukacji szkolnej i uczył się języków niemieckiego i francuskiego. Od 1903 r. do 1905 r. uczęszczał do gimnazjum rosyjskiego, a następnie po otwarciu polskich szkół do polskiego ośmioklasowego gimnazjum w Płocku, gdzie zdał maturę w 1911 r. Wówczas polska matura nie dawała uprawnień do studiowania na uniwersytecie rosyjskim, dlatego też Jerzy Węsierski wyjechał do Rosji i po 2 latach przygotowań zdał egzamin maturalny w 1913 r. w gimnazjum w Jelcu, w guberni Orłowskiej. W tym samym roku rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Moskiewskim. Z powodów bytowych podjął w 1916 r. pracę jako sekretarz w Głównym Zarządzie Artylerii w Moskwie, jednocześnie kontynuując studia prawnicze w trybie wieczorowym, które ukończył 6 kwietnia 1918 r.

Po studiach Jerzy Węsierski wrócił do Polski i 6 listopada 1918 r. rozpoczął aplikację sądową przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. Został delegowany do VIII Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w Warszawie przy ul. Miodowej 11.

W grudniu 1918 r. Jerzy Węsierski wyjechał z Warszawy do Płocka, gdzie formował się 3. szwadron 4. Pułku Ułanów (od 1921 r. pod nazwą Zaniemeńskich) pod dowództwem płk. Stanisława Rawicza-Dziewulskiego, do którego przystąpił 29 grudnia 1918 r. w stopniu szeregowego. Pod koniec stycznia 1919 r. 3. szwadron 4. Pułku Ułanów wyruszył na front walki z bolszewikami. Po bitwie pod Wielkim Możajkowem w marcu 1919 r. został mianowany na kaprała, za męstwo i odwagę. Za bitwę pod Ejszyszkami został przedstawiony w dniu 19 kwietnia 1919 r. do „Krzyża Walecznych” IV klasy. Następnie 7 maja 1919 r. został mianowany plutonowym, za męstwo, odwagę i gorliwość w służbie. Brał udział również w bitwach między innymi pod Szczuczynem, nad rzeką Ditwą i pod Lidą.

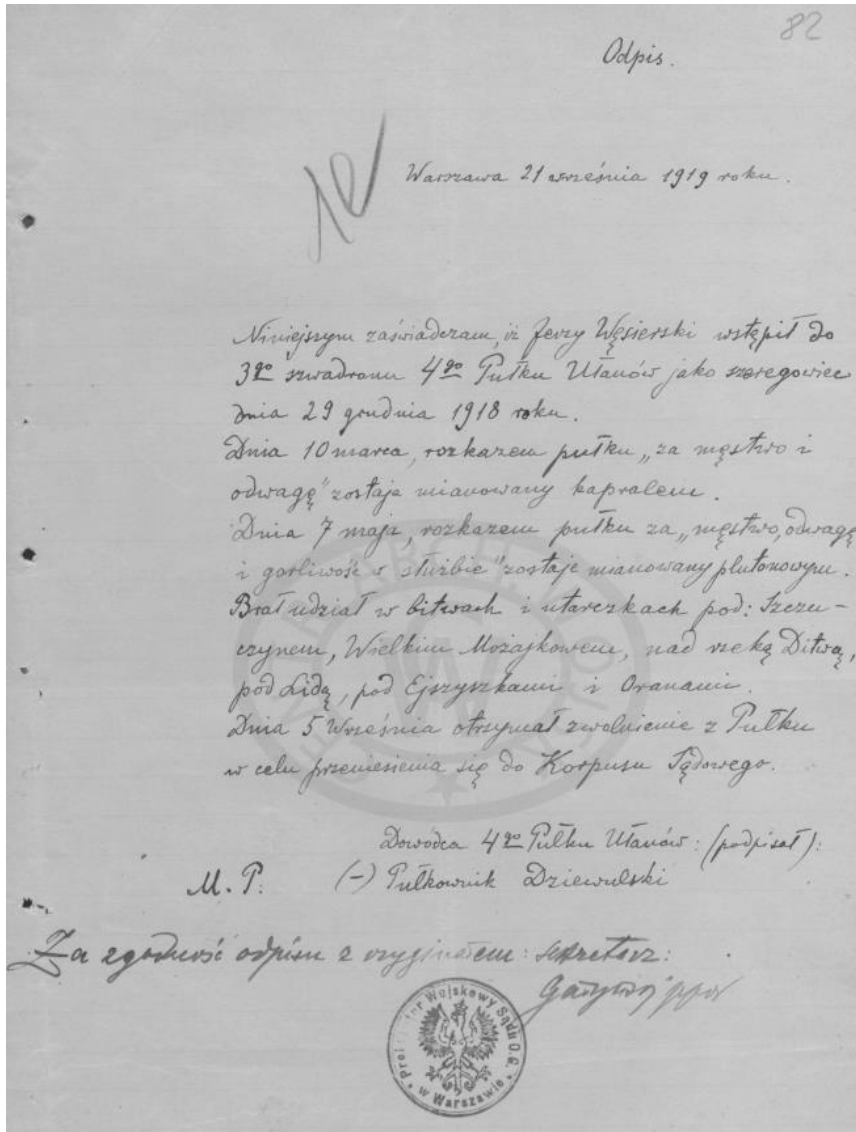
Pod koniec września 1919 r. Jerzy Węsierski złożył „Raport” do Sądu Wojskowego Okręgu Głównego w Warszawie, stanowiący wniosek o przyjęcie do Korpusu Sądowego. Jednym z załączników do pisma było *Curriculum Vitae*, w którym Jerzy Węsierski napisał: „Chcąc jednak dalej pracować w swoim fachu, dnia 5 września otrzymałem od pułku zwolnienie i dnia 10 września przyjechałem z Kaplicza do Warszawy, by prosić o przyjęcie mnie do Korpusu Sądowego”.

Pierwszym stanowiskiem, jakie Jerzy Węsierski objął po służbie w 4. Pułku Ułanów Zaniemeńskich, była praca w Prokuraturze przy Wojskowym Sądzie Okręgu Głównego w Warszawie na stanowisku protokolanta od 13 września 1919 r. do 15 października 1919 r., a od 16 października 1919 r. do 18 lipca 1920 r. na stanowisku asystenta prokuratora.

Zaświadczenie Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 1919 r. o odbywaniu przez Jerzego Węsierskiego aplikacji w Sądownictwie i udzielonym urlopie wobec powołania do służby wojskowej.
Źródło: Centralne Archiwum Wojskowe, sygn. I.480.638.

Dekretem z dnia 16 października 1919 r. Jerzego Węsierskiego mianowano na podporucznika.

Zaświadczenie dowódcy 4. Pułku Ułanów Stanisława Rawicza-Dziwulskiego z dnia 21 września 1919 r.

Źródło: Centralne Archiwum Wojskowe, sygn. I.480.638.

Jerzy Węsierski ponownie wstąpił do wojska 19 lipca 1920 r. Brał udział w wojnie pomiędzy odrodzoną Rzeczypospolitą Polską a bolszewikami. Był dowódcą 4. plutonu szwadronu alarmowego. Po połączeniu szwadronu z 4. Pułkiem Ułanów został dowódcą oddziału sztabowego i pełnił funkcję oficera sądowego pułku. Został wówczas przedstawiony do „Krzyża Walecznych” III klasy. Stanisław Rawicz-Dziewulski, dowódca 4. Pułku Ułanów w dokumencie z dnia 3 grudnia 1920 r. Nr 7/30 tak opisał służbę Jerzego Węsierskiego w tym czasie: „dawał dowody poświęcenia się, bohatersko zagrzewając żołnierzy do walki, którzy dzielnie stawali idąc za przykładem swojego dowódcy”. Jerzy Węsierski służył na froncie zakończył w stopniu plutonowego. W Arkuszu Ewidencyjno-Kwalifikacyjnym z 1924 r. Jerzy Węsierski, w tabeli dotyczącej służby w tym okresie napisał: „Ochotniczo zgłosiłem się do 4 p. Uł. W czasie inwazji bolszewickiej i razem ze szwadronem byłem na froncie. Po zakończeniu działań wojennych i zawarciu rozejmu powróciłem do swojej fachowej pracy”.

Po służbie na froncie w czasie wojny polsko-bolszewickiej, w dniu 15 marca 1921 r., Jerzy Węsierski wrócił na stanowisko asystenta prokuratora, które zajmował do 28 października 1921 r. W tym czasie został mianowany na porucznika Korpusu Sądowego dekretem L. 2786 z dnia 26 marca 1921 r. ze starszeństwem od dnia 1 czerwca 1919 r.

Następnie Jerzy Węsierski w okresie od 29 października 1921 r. do 15 czerwca 1923 r. pracował na stanowisku referenta w Komisji Śledczej w Wydziale Prawnym Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Od 15 czerwca 1923 r. Jerzy Węsierski, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych, wrócił do pracy w Prokuraturze przy Wojskowym Sądzie Okręgu Głównego w Warszawie i objął stanowisko podprokuratora.

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 marca 1923 r. Jerzemu Węsierskiemu został nadany stopień kapitana ze starszeństwem od 1 lipca 1923 r. i 6. lokatą w korpusie oficerów sądowych.

Pracę zawodową kontynuował na stanowisku referenta w Departamencie Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych od 17 sierpnia 1923 r. do 1 stycznia 1927 r., po czym objął stanowisko kierownika referatu Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych. Odbił II kurs przeszkolenia dla oficerów K.S. w okresie od 30 kwietnia 1928 r. do 30 czerwca 1928 r.

W 1931 r. Jerzy Węsierski pracował na stanowisku kierownika referatu w IV Wydziale Konsultacji Prawnej Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych, a 14 maja 1932 r. objął stanowisko szefa tego wydziału, które piastował do 18 września 1939 r.

Zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 stycznia 1932 r. Jerzemu Węsierskiemu nadano stopień majora ze starszeństwem od dnia 1 stycznia 1932 r. i 6. lokatą w korpusie oficerów sądowych.

W okresie pełnienia funkcji kierownika referatu w Wydziale Konsultacji Prawnej Departamentu Sprawiedliwości Ministerstwa Spraw Wojskowych, co roku jego przełożony, płk Teofil Maresch Naczelnny Prokurator Wojskowy i Szef Departamentu, sporządzał ocenę pracy podwładnego w formie Rocznych List Kwalifikacyjnych. W ocenie z 1935 r. znajdujemy opis: „Praca jego na stanowisku szefa wydziału konsultacji i zastępstwa prawnego z roku na rok daje coraz lepsze wyniki. W ostatnim roku wyrobione zostały w podległym mu wydziale wszystkie dłużej zaległe sprawy. Stale pogłębia swą wiedzę w zakresie prawa cywilnego. Osiągnięte wyniki osobiste w dziale konsultacji prawnej czynią go trudnym do zastąpienia na obecnie zajmowane stanowisko. Na zajmowane stanowisko nadaje się bardzo dobrze. Jako wyspecjalizowany w konsultacji prawnej winien być przede wszystkim w tym bardzo ważnym dziale użyty. Osiągnięte dzięki ambitnej pracy bardzo dobre wyniki w pouczonym jego kierownictwie wydziale, oraz osiągnięte przez niego wyniki pracy nad pogłębieniem fachowych wiadomości każą go zaliczyć w poczet oficerów wyróżniających się”.

Po wybuchu II Wojny Światowej 1 września 1939 r. Jerzy Węsierski znajdował się w Sztapie Ścisłym II wiceministra Ministerstwa Spraw Wojskowych oraz utworzonym tego dnia Szefostwie Służby Sprawiedliwości, którego szefem został płk Teofil Meresch, dotychczasowy szef Departamentu Sprawiedliwości i Naczelnny Prokurator Wojskowy. Po Kampanii wrześniowej (1 września 1939 r. – 6 października 1939 r.) Jerzy Węsierski uciekając przez Rumunię, trafił do obozu dla internowanych. Z obozu zdołał uciec i przedostał się do Francji. Przebywając w Paryżu, od marca do kwietnia 1940 r., zajmował stanowisko kierownika referatu w szefostwie Sądownictwa Wojskowego Ministerstwa Spraw Wojskowych. Po kapitulacji Francji w czerwcu 1940 r., Jerzy Węsierski wyjechał do Wielkiej Brytanii. W okresie od lipca 1940 r. do lipca 1945 r. piastował stanowisko kierownika działu, a potem szefa wydziału Szefostwa Sądownictwa Polskich Sił Zbrojnych.

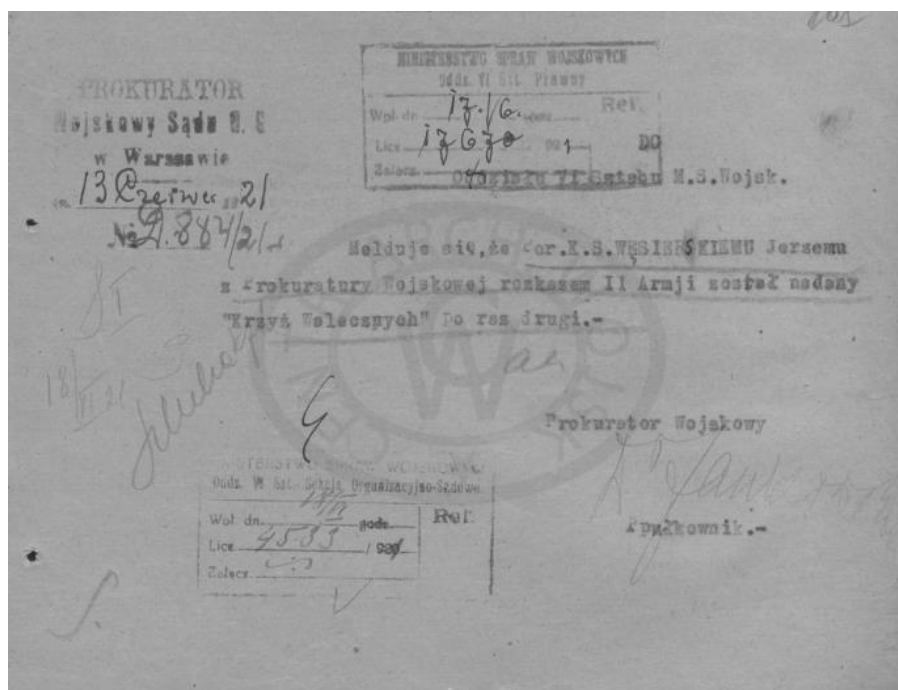
Stanowisko Naczelnego Prokuratora Wojskowego objął w lipcu 1945 r. i zajmował je do września 1946 r.

Na stopień pułkownika Jerzy Węsierski został mianowany w 1945 r. W tym samym roku, już po ustąpieniu ze stanowiska Naczelnego Prokuratora Wojskowego, objął funkcję naczelnego doradcy prawnego Inspektoratu Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia. Była to organizacja stanowiąca część Armii Brytyjskiej, a jej głównym zadaniem

była pomoc zdemobilizowanym żołnierzom Polskich Sił Zbrojnych w przejściu do życia po służbie wojskowej, pozyskaniu zatrudnienia i rozmieszczeniu na terytorium Wielkiej Brytanii lub poza nią. Korpus prowadził swoją działalność do 1949 r.

Stopień generała brygady ze starszeństwem z dnia 1 stycznia 1964 r. w korpusie generałów Jerzy Węsierski otrzymał od generała broni Władysława Andersa.

Jerzy Węsierski był odznaczany sześciokrotnie. Po raz pierwszy „Krzyżem Walecznych” 12 lutego 1921 r. za męstwo okazane w bojach w obronie granic ojczyzny, a po raz drugi 4 czerwca 1921 r. Kolejnym odznaczeniem był „Srebrny Krzyż Zasług” w 1932 r. Za zasługi w służbie wojskowej zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dniem 19 marca 1937 r. został odznaczony „Złotym Krzyżem Zasług”. Brązowy medal „Za Długoletnią Służbę” otrzymał 5 maja 1938 r. Został również odznaczony „Złotym Krzyżem Zasług z Mieczami”.

Informacja Prokuratora Wojskowego Sądu Okręgu Głównego w Warszawie o nadaniu „Krzyża Walecznych” po raz drugi Jerzemu Węsierskiemu. Źródło: Centralne Archiwum Wojskowe, sygn. I.480.638.

Zamiłowanie do historii i sztuki Jerzy Węsierski realizował poprzez pasję do kolekcjonowania numizmatów, map, obrazów, sztychów, porcelany i innych historycznych obiektów poświęconych Polsce i z nią związanych. W okresie studiów prawniczych zaczął zbierać polskie monety i medale. Kiedy pracował w Warszawie, nadal poszerzał swoją kolekcję również o obrazy i porcelanę, a w szczególności interesował się figurkami miśnieńskimi w polskich strojach. Po wybuchu II Wojny światowej we wrześniu 1939 r. cała kolekcja, którą dotychczas zgromadził, zaginęła. Była to bolesna strata dla Jerzego Węsierskiego i powód zaprzestania dalszego kolekcjonowania. Po emigracji i osiedleniu się w Londynie dawna pasja odżyła, kiedy zobaczył na wystawie sklepowej mapę Europy Speeda z XVII w. ilustrowaną kostiumami z epoki, między innymi z Polski. Nawiązał liczne kontakty z szanowanymi londyńskimi antykwariatami, śledził listy aukcyjne, a po demobilizacji całkowicie oddał się pasji, co pozwoliło na zgromadzenie obszernej kolekcji, prywatnego muzeum zabytków polski.

Zdjęcie portretowe Jerzego Węsierskiego.

Źródło: Kolekcja Generała Jerzego Węsierskiego, wyd. Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1974.

Do końca życia mieszkał w Wielkiej Brytanii, gdzie zmarł 6 czerwca 1967 r. w Harlow, hrabstwo Essex. Po jego śmierci córka Zofia Sharnagiel i druga żona – Ruth Węsierska przekazały na rzecz Muzeum Narodowego w Warszawie jego kolekcję 2502 monet i 726 medali. W 1974 r. Muzeum Narodowe w Warszawie wydało katalog monet i medali zatytułowanych „Kolekcja Generała Jerzego Węsierskiego”.

Źródła

1. Dziennik Personalny 1924.04.02, Nr 32.
2. Dziennik Personalny 1932.01.30 r. 13, Nr 2.
3. Dziennik Personalny 1937.03.19 R18, Nr 1.
4. https://pl.wikipedia.org/wiki/Departament_Sprawiedliwo%C5%9Bci_Ministerstwa_Spraw_Wojskowych (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
5. https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_W%C4%99sierski (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
6. https://pl.wikipedia.org/wiki/Polski_Korpus_Przysposobienia_i_Rozmieszczenia (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
7. <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/50105/edition/66639/content> (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
8. <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/56576/edition/72601/content> (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
9. <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/56757/edition/72774/content> (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).
10. Kryska-Karski T., Żurakowski S., *Generałowie Polski Niepodległej*, Wydawnictwo Editions Spotkania, Warszawa 1991, s. 181.
11. Materiały archiwalne z Wojskowego Biura Historycznego-Centralnego Archiwum Wojskowego, sygn. I.480.638.
12. Praca zbiorowa, *Kolekcja Generała Jerzego Węsierskiego*, Wydawnictwo Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1974.
13. *Rocznik oficerski 1932* <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/42817/edition/59691/content> (dostęp: 6 kwietnia 2022 r.).